

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 193g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor
articolelor 231 și 232 din Codul vamal

(tipurile de contravenții vamale [2])

CHIȘINĂU

2 februarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 2 decembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 2 februarie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 231 și 232 din Codul vamal, ridicată de dna avocat Victoria Roșca-Bot, în interesele S.R.L. „Fruct-Service”, în dosarul nr. 3-4292/2019, pendinte la judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Alexei Paniș, din cadrul judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 10 august 2018, în urma unui control la S.R.L. „Fruct-Service”, un agent constator al Biroului Vamal Centru a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție, în baza articolului 231 alin. (5) din Codul vamal [*Tipurile de contravenții cu răspundere materială*]. Prin decizia Biroului Vamal Centru nr. 3136 din 31 iulie 2019, S.R.L. „Fruct-Service” a fost sancționată, potrivit articolului 232 alin. (1) lit. a) [*Sancționarea materială a contravențiilor vamale*] din Codul vamal, cu amendă în mărime de 40 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției.

4. Nefiind de acord cu decizia agentului constator, pe 28 octombrie 2019, S.R.L. „Fruct-Service” a formulat o contestație privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare emisă de Biroul Vamal Centru.

5. Pe 17 octombrie 2020, în ședința de judecată, dna avocat Victoria Roșca-Bot a depus în interesele S.R.L. „Fruct-Service” o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolelor 231 și 232 din Codul vamal.

6. Prin Încheierea din 17 octombrie 2020, judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și

a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

8. Prevederile relevante ale Codului vamal, adoptat prin Legea nr. 1149 din 20 iulie 2000, sunt următoarele:

Articolul 231

Tipurile de contravenții vamale cu răspundere materială

„Sunt considerate încălcări a reglementărilor vamale pasibile de răspundere materială următoarele contravenții vamale:

„1) trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor cu eludarea controlului vamal (trecerea prin alte locuri decât cel de amplasare al organului vamal sau în afara orelor de program ale acestuia) sau tănuindu-le de el (cu folosirea ascunzișurilor sau prin alte metode care împiedică descoperirea mărfurilor), în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii de contrabandă sau ale altor infracțiuni;

2) trecerea de mărfuri peste frontiera vamală cu documente falsificate, nevalabile sau dobândite pe căi ilegale, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii de contrabandă sau ale altor infracțiuni;

3) nedeclararea, în termenele stabilite, a mărfurilor la import;

4) transportul, depozitarea, procurarea mărfurilor introduse pe teritoriul vamal cu eludarea controlului vamal ori tănuite de el, ori cu utilizarea de documente sau mijloace de identificare false, nedeclarate sau declarate neautentice, precum și transportul, depozitarea, procurarea mărfurilor pentru care sunt prevăzute facilități la plata drepturilor de import sau de export, la utilizarea sau înstrăinarea lor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate facilitățile și fără autorizația organului vamal;

5) nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv (cu excepția regimului de tranzit) a termenelor, obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea acestui regim;

6) depunerea declarației vamale sau a documentelor însoțitoare ce conțin date eronate despre regimul vamal, valoarea facturată, valoarea în vamă, tipul, codul, cantitatea sau originea mărfurilor transportate, dacă acest fapt conduce la exonerarea totală sau parțială de drepturi de import;

6¹) depunerea declarației vamale sau a documentelor însoțitoare ce conțin date eronate/incomplete cu privire la obiectele de proprietate intelectuală;

7) prezentarea către organul vamal a documentelor care conțin date neautentice despre recunoașterea dreptului la restituirea drepturilor de import sau de export încasate, primirea unor sume și compensații, nerestituirea sau restituirea lor parțială nemotivată, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

8) neachitarea drepturilor de import sau de export în termenele stabilite, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

9) punerea în circulație a mărfurilor fără permisiunea organului vamal, pierderea mărfurilor și mijloacelor de transport aflate sub supraveghere vamală sau netransportarea lor la locul indicat de organul vamal;

10) pierderea sau nepredarea către organul vamal a documentelor la mărfurile aflate sub supraveghere vamală;

11) neîndeplinirea obligației de a declara organului vamal modificarea destinației mărfurilor față de scopul declarat la plasarea mărfurilor sub o anumită destinație vamală;

12) nerespectarea cerințelor și condițiilor de distrugere a mărfurilor și/sau a deșeurilor;

13) efectuarea de operațiuni cu mărfurile, transformarea, utilizarea lor și dispunerea de ele cu încălcarea regimului vamal în care au fost plasate, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod;

14) nerespectarea măsurilor de politică economică și altor restricții prevăzute la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

15) trecerea peste frontiera vamală de mărfuri destinate comerțului sau producției sub categoria de mărfuri nedestinate comerțului sau producției, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

16) neasigurarea integrității mărfurilor și mijloacelor de transport în caz de avarie sau de forță majoră, neinformarea imediată despre condițiile survenite, neasigurarea transportării mărfurilor la postul vamal proxim ori neasigurarea deplasării colaboratorului vamal la locul de aflare a mărfurilor și mijloacelor de transport;

17) nerespectarea obligației:

a) de a scoate de pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport introduse anterior pe teritoriul vamal, dacă scoaterea lor este obligatorie;

b) de a returna pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport scoase anterior de pe teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie;

18) prezentarea către organul vamal, în calitate de confirmare a scoaterii sau introducerii mărfurilor și mijloacelor de transport pe teritoriul vamal, a unor acte neautentice privind scoaterea sau introducerea lor, privind imposibilitatea efectuării acestor operațiuni din cauza nimicirii sau pierderii mărfurilor și mijloacelor de transport în urma unei avarii sau forțe majore, din cauza uzurii sau pierderilor suportate ca urmare a transportului sau păstrării lor, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

19) înstrăinarea sub orice formă a bunurilor aflate sub regimul vamal de tranzit;

20) neasigurarea condițiilor de eliberare sau de recepție, în conformitate cu regimul vamal, a mărfurilor și mijloacelor de transport al căror termen de păstrare în depozit a expirat;

21) comercializarea cu ridicata și mica ridicată a mărfurilor, inclusiv din încăperile auxiliare și depozitele magazinelor duty-free, sau comercializarea cu amănuntul în magazinele duty-free a mărfurilor interzise pentru a fi introduse pe sau scoase pentru vânzare de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, precum și a altor mărfuri a căror listă se stabilește în condițiile legii;

22) utilizarea și prezentarea informației false despre produsele cu destinație dublă, eschivarea de la prezentarea autorizației pentru importul, exportul, reexportul sau tranzitul produselor cu destinație dublă, în cazurile în care prezentarea acesteia este obligatorie, precum și prezentarea autorizațiilor anulate sau cu termen expirat;

23) nerespectarea procedurii de tranzit, care nu a adus la dispariția bunurilor aflate în tranzit;

24) exercitarea activității de broker vamal fără deținerea licenței corespunzătoare.”

Articolul 232

Sanționarea materială a contravențiilor vamale

„(1) Persoanele juridice, persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui persoană juridică, pentru comiterea contravențiilor vamale prevăzute la:

a) art. 231 pct.1), 2), 4), 5) și 19), sunt sancționate cu amendă de la 40% la 100% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției sau cu confiscarea lor;

b) art. 231 pct.3), sunt sancționate cu amendă de la 4% la 10% din valoarea mărfurilor nedeclarate în termenele stabilite;

b¹) art. 231 pct.6) sunt sancționate cu amendă de la 40% la 100% din valoarea obiectului contravenției sau cu confiscarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției, iar în cazul constatării contravenției de către organul vamal, în urma

controlului ulterior, pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, cu amendă de 4% din valoarea obiectului contravenției;

c) art. 231 pct.9) și 11), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției, cu sau fără retragerea autorizației, iar în cazul constatării de către organul vamal, în urma controlului ulterior, a contravenției prevăzute la pct.11) pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, cu amendă de 4% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției;

d) art. 231 pct. 61) și 7), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor la care au fost prezentate documente care conțin date neautentice;

e) la art. 231 pct.8), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor pentru care nu au fost plătite drepturile de import sau de export;

f) art. 231 pct.10), sunt sancționate cu amendă de la 3% la 10% din valoarea mărfurilor și mijloacelor de transport ale căror documente au fost pierdute sau nepredate;

g) art.231 pct.12), 13), 16) și 22), sunt sancționate cu amendă de la 5% la 20% din valoarea mărfurilor, obiectelor care au constituit obiectul contravenției;

h) art.231 pct.14), 15), 17), 18), 20), 21), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 100% din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției, cu sau fără retragerea autorizației;

i) art. 231 pct.23), sunt sancționate cu amendă de 3% din valoarea mărfurilor;

j) art. 231 pct.24) sunt sancționate cu amendă de la 0,1% la 0,5% din suma stabilită la art.163 alin.(2) lit. c).

(2) În cazul în care persoana, până la inițierea controlului ulterior, pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, comunică din proprie inițiativă, în scris organului vamal despre comiterea contravențiilor vamale prevăzute la art.231 pct.6) și pct.11), cu anexarea actelor justificative, aceasta se eliberează de răspundere materială și contravențională, cu condiția achitării incontestabile și benevole a drepturilor de import datorate și a penalităților calculate.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 21 și 23 din Constituție. În opinia sa, prevederile contestate nu sunt clare, pentru că este dificil să se delimiteze contravențiile vamale cu răspundere materială de cele cu răspundere contravențională. Prin urmare, comparând contravențiile vamale cu răspundere materială prevăzute de articolul 231 din Codul vamal și contravențiile vamale cu răspundere contravențională de la articolul 287 din Codul contravențional, se observă o dublă reglementare, în special o identitate a laturii obiective a acestora. Astfel, identitatea textelor de lege, care atrag consecințe diferite, fără a avea la bază criterii distincte de demarcație, creează o incertitudine juridică pentru beneficiarul și destinatarul legii. În opinia autorului, pentru aceeași faptă sunt reglementate aceleași proceduri, însă, potrivit principiului *ne bis in idem*, nimeni nu poate fi supus de două ori răspunderii pentru una și aceeași faptă.

10. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 15 și 23 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul vamal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte a procesului (a se vedea *supra* § 1). Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolelor 231 și 232 din Codul vamal, care reglementează tipurile de contravenții vamale cu răspundere materială și sancțiunile corespunzătoare.

15. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate de instanța de judecată în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Curtea observă că prevederile contestate ale articolelor 231 și 232 din Codul vamal au constituit anterior obiect al controlului constituționalității, din perspectiva unor critici similare raportate la aceleași articole din Constituție, fiind pronunțată Decizia nr. 6 din 19 ianuarie 2017. Astfel, excepția de neconstituționalitate al cărei obiect sunt articolele 231 și 232 din Codul vamal este una repetată.

17. În Decizia nr. 6 din 19 ianuarie 2017, Curtea a menționat, în partea ce ține de pretinsa încălcare a articolului 23 alin. (2) din Constituție, că autorul excepției a invocat că încălcările legislației vamale care angajează răspunderea conform articolului 231 din Codul vamal, precum și încălcările legislației vamale susceptibile de răspundere contravențională potrivit articolului 287 din Codul contravențional, determină lipsa de previzibilitate (§ 29).

18. Curtea a notat că, potrivit articolului 229 alin. (3) din Codul vamal, persoanele fizice și persoanele cu funcție de răspundere sunt pasibile de răspundere contravențională în conformitate cu prevederile Codului contravențional, iar persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui ca persoană juridică sunt pasibile de răspundere materială în conformitate cu prevederile Codului vamal (§ 30 din Decizia citată). Mai mult, în articolul 287 din Codul contravențional nu este prevăzută sancționarea persoanei juridice. După cum rezultă din articolul 17 alin. (2) din Codul contravențional, persoana juridică răspunde contravențional în cazul în care norma materială prevede expres sancționarea ei (*ibidem*, § 31).

19. Curtea a reținut că legislatorul a instituit criterii care permit efectuarea distincției la calificarea faptei în baza Codului vamal sau în baza Codului contravențional, și anume în funcție de subiectul răspunderii, neexistând suprapunere de reglementare și negenerând incertitudine juridică pentru destinatarii legii. Prin urmare, susținerea autorului privind

încălcarea articolului 23 alin. (2) din Constituție este nefondată (*ibidem*, § 32). În această succesiune logică, Curtea notează că nu poate fi invocată nici încălcarea principiului *non bis in idem*. Pentru a constata încălcarea principiului menționat (avându-se în vedere aspectul material al acestuia), este necesară întrunirea următoarelor condiții: 1) identitatea faptelor, 2) unitatea subiectului și 3) unitatea relațiilor sociale protejate. Totuși, în acest caz, ambele forme de răspundere – conform Codului vamal și conform Codului contravențional – au individualitatea lor distinctă în raport cu subiecți diferiți (*ibidem*, § 33).

20. Așadar, pentru că nu au intervenit elemente noi, de natură să conducă la reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, Curtea reține că atât soluția, cât și considerentele Deciziei nr. 6 din 19 ianuarie 2017 sunt aplicabile și în prezenta cauză.

21. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g) și 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 231 și 232 din Codul vamal, ridicată de dna avocat Victoria Roșca-Bot, în interesele S.R.L. „Fruct-Service”, în dosarul nr. 3-4292/2019, pendinte la judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 2 februarie 2021
DCC nr. 15
Dosarul nr. 193g/2020*